ՀԿԴ/0145/02/25
ՎԴ/9158/05/25

# Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ
## ԳՈՐԾԻ ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԵՃԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

28 հուլիսի 2025 թվական քաղաք Երևան

ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահին փոխարինող, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահ Համլետ Ասատրյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի վարչական պալատի նախագահ Հովսեփ Բեդևյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի հակակոռուպցիոն պալատի նախագահ Արթուր Դավթյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատի նախագահ Գոռ Հակոբյանս, նիստում ուսումնասիրելով թիվ ՀԿԴ/0145/02/25 (ՎԴ/9158/05/25) գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ՀՀ Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու վերաբերյալ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2025 թվականի հուլիսի 8-ի որոշումը,

## ՊԱՐԶԵՑԻՆՔ

**<u>Գործի դատավարական նախապատմությունը</u>.**

1. ՀՀ Կոտայքի մարզի դատախազությունը 2025 թվականի հունիսի 13-ին հայցադիմում է ներկայացրել ՀՀ վարչական դատարան ընդդեմ ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավանի համայնքապետարանի՝ ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի կողմից 2007 թվականի նոյեմբերի 21-ին հաստատված «Հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին» թիվ 09/1 արձանագրության՝ Սիլվա

Խաչիկի Դիլաքյանին իրավունքներ տրամադրելու, Գագիկ Սիրեկանի Դիլաքյանին, ապա Խաչիկ Գագիկի Դիլաքյանին իրավունքներ տրամադրելու մասով, առ ոչինչ լինելը ճանաչելու և որպես հետևանք՝ Կադաստրի կոմիտեում Սիլվա Խաչիկի Դիլաքյանի անվամբ 2007 թվականի դեկտեմբերի 25-ին տրված անշարժ գույքի իրավունքների պետական գրանցումը (սեփականության վկայականի համար՝ 2516316), Գագիկ Սիրեկանի Դիլաքյանի անվամբ 2011 թվականի ապրիլի 8-ին տրված անշարժ գույքի իրավունքների պետական գրանցումը (սեփականության վկայականի համար՝ 2809669), Խաչիկ Գագիկի Դիլաքյանի անվամբ 2017 թվականի մարտի 6-ի անշարժ գույքի իրավունքների պետական գրանցումը (սեփականության վկայականի համար՝ 06032017-07-0059) և Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի տեղակալի 2023 թվականի հոկտեմբերի 18-ի «Խաչիկ Դիլաքյանի կողմից ինքնակամ կառուցված շինություններն օրինական ճանաչելու մասին» թիվ 708-Ա որոշումն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին:

2. ՀՀ վարչական դատարանի՝ 2025 թվականի հունիսի 20-ի որոշմամբ հայցադիմումը վերահասցեագրվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին:

3. ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2025 թվականի հուլիսի 8-ի որոշմամբ գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ուղարկվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարան:

4. Գործը ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2025 թվականի հուլիսի 14-ին:

**<u>Ենթակայության վերաբերյալ վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.</u>**

5. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 10-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 77-րդ հոդվածին, 81-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2011 թվականի հուլիսի 27-ի թիվ ԵԱՔԴ/0433/02/11, 2023 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ ԿԴ/3359/02/21 գործերով արտահայտած իրավական դիրքորոշումներին, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահի, ՀՀ Վճռաբեկ

դատարանի վարչական պալատի նախագահի, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատի նախագահի, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահի, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի հակակոռուպցիոն պալատի նախագահի և ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահի՝ 2025 թվականի հունիսի 4-ի թիվ ՎԴ5/0213/05/21 գործով արտահայտված դիրքորոշմանը՝ ՀՀ վարչական դատարանը 2025 թվականի հունիսի 20-ի որոշմամբ հայցադիմումը վերահասցեագրել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ. *«(…) Տվյալ դեպքում ՀՀ Կոտայքի մարզի դատախազության դատախազը որպես հիմնական պահանջ ներկայացրել է ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի կողմից 2007 թվականի նոյեմբերի 21-ին հաստատված «Հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին» թիվ 09/1 արձանագրությունն առ ոչինչ ճանաչելու պահանջ, իսկ հայցի իրավական և փաստական հիմքեր հանգում են նրան, որ աճուրդով վաճառված վեճի առարկա հանդիսացող անշարժ գույքը ներառված է եղել ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի սահմանափակումների ցանկում, աճուրդային հանձնաժողովի կազմում ընդգրկված անձանց պորտագրությունները մասամբ կեղծ են, ինչպես նաև աճուրդով հողամասն օտարելու մասին հայտարարությունը չի համապատասխանում «Սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի կարգավորումներին, այսինքն՝ հայցի հիմքերը վերաբերում են 2007 թվականի նոյեմբերի 21-ի «Հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին» թիվ 09/1 արձանագրությունը (աճուրդը) օրենքով նախատեսված ընթացակարգին առնչվող խախտումներին:*

*Վերոգրյալ իրավական նորմերի վերլուծության, Վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումների, ինչպես նաև 2025 թվականի հունիսի 4-ի «Գործի ենթակայության վերաբերյալ վեճը լուծելու մասին» որոշմամբ արտահայտած իրավական դիրքորոշման հիման վրա համադրելով սույն գործի փաստերը, Դատարանը գտնում է, որ հայցվորի վեճը, այն է՝ ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի կողմից 2007 թվականի նոյեմբերի 21-ին հաստատված «Հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին» թիվ 09/1 արձանագրությունն առ ոչինչ ճանաչելու պահանջը, բխում է մասնավոր իրավահարաբերություններից, քանի որ*

*սակարկություններ անցկացնելու, դրանց արդյունքում պայմանագրեր կնքելու կամ դրանք անվավեր ճանաչելու և անվավերության հետևանքներ կիրառելու կարգը և հիմքերը սահմանվում և կարգավորվում են քաղաքացիական իրավական նորմերով, իսկ սակարկությունների մասնակիցներն իրավահարաբերության մեջ են մտնում մասնավոր կամքի ինքնավարությամբ, որպիսի պարագայում նշված իրավահարաբերություններում հանրային տարրի առկայությունը բացառվում է:*

*(…)*

*Տվյալ դեպքում, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ՀՀ Կոտայքի մարզի դատախազության կողմից հարուցված հայցը հանդիսանում է քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործ, Դատարանը փաստում է, որ սույն վեճը չի մտնում ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի հիմքով ՀՀ վարչական դատարանի ընդդատության մեջ, այլ հանդիսանում է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության գործ:*

*Հետևաբար մի կողմից ՀՀ Կոտայքի մարզի դատախազության և մյուս կողմից ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավանի համայնքապետարանի միջև ծագած իրավահարաբերության՝ հանրային բնույթ չունենալու պայմաններում հայցադիմումի պահանջն ընդդատյա չէ ՀՀ վարչական դատարանին, ուստի հայցադիմումը ենթակա է վերահասցեագրման ըստ ընդդատության՝ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարան»*[1]:

6. Հղում կատարելով ՀՀ Սահմանադրության 61-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 63-րդ հոդվածի 1-ին մասին, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետին, «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 1-ին և 3-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ, 20-րդ, 26-րդ հոդվածներին, ՀՀ վարչական

[1] Տե՛ս դատական գործը, թերթեր 66-72:

դատավարության օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերին, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի «գ» ենթակետին, նույն հոդվածի 2-րդ մասին, 53-րդ հոդվածի 1-ին մասին, «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետին, ՀՀ Սահմանադրական դատարանի՝ 2009 թվականի փետրվարի 3-ի թիվ ՍԴՈ 787 որոշմամբ արտահայտած իրավական դիրքորոշմանը, ՀՀ վճռաբեկ դատարանի՝ 2024 թվականի հուլիսի 11-ի թիվ ԵԴ/13589/02/21, 2011 թվականի հուլիսի 27-ի թիվ ԵԱՔԴ/0433/02/11, 2016 թվականի ապրիլի 22-ի թիվ ԵՄԴ/1029/02/14, 2022 թվականի մայիսի 13-ի թիվ ԵԴ/38635/02/19, 2024 թվականի դեկտեմբերի 13-ի թիվ ԵԿԴ/3859/02/17, 2010 թվականի հոկտեմբերի 29-ի թիվ ՎԴ/4538/05/09, 2015 թվականի ապրիլի 30-ի թիվ ՎԴ/4651/05/12 գործերով արտահայտած իրավական դիրքորոշումներին՝ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանը 2025 թվականի հուլիսի 8-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա չէ ՀՀ հակակառուպցիոն դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարան՝ նշելով հետևյալը. *«(…) Համադրելով սույն գործի փաստական հանգամանքները կիրառելի իրավանորմերի հետ և անդրադառնալով վեճը կարգավորող իրավական նորմերի բնույթը պարզելու հարցին՝ Դատարանն արձանագրում է, որ ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարը՝ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով հանդես գալով որպես վարչական մարմին, 2007 թվականի նոյեմբերի 21-ին հաստատել է վարչական ակտ, այն է՝ հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին թիվ 09/1 արձանագրությունը, համաձայն որի՝ Բյուրեղավան քաղաքի Ս.Վարդանյան փողոցի 47/47 հողատարածքը 1450 քմ (կադաստրային ծածկագիր 07-003-0031-0021) մակերեսով բնակելի տան կառուցապատման համար աճուրդով պետք է օտարվի հաղթող ճանաչված Սիլվա Խաչիկի Դիլաքյանին:*

*Հայցվոր ՀՀ Կոտայքի մարզի դատախազությունը, պատճառաբանելով, որ նշված հողամասը ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով նախատեսված սահմանափակումների ցանկում ընդգրկված հող է, որի օտարումն օրենսգրքով արգելվում է, համայնքային շահերի պաշտպանության նպատակով հայց է ներկայացրել ՀՀ վարչական դատարան: (…)*

*Սույն գործի շրջանակներում ներկայացված հայցապահանջի փաստական և իրավական հիմքերը հաշվի առնելով՝ Դատարանն արձանագրում է, որ ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի 2007 թվականի նոյեմբերի 21-ի հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին թիվ 09/1 արձանագրությունն ընդունվել է հանրային իրավունքի բնագավառում, ՀՀ Կոտայքի մարզի դատախազության կողմից դատարան դիմելու և արձանագրությունն առ ոչինչ ճանաչելու պահանջից ծագող իրավահարաբերությունները կրում են հանրային բնույթ, ուղղված են հանրային շահի ապահովմանը, որի կապակցությամբ կողմերի միջև ծագած վեճը ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով ենթակա է ՀՀ վարչական դատարանին:*

*Անդրադառնալով Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի կողմից 2007 թվականի նոյեմբերի 21-ին հաստատված՝ հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին թիվ 09/1 արձանագրության առ ոչինչ լինելը՝ Սիլվա Խաչիկի Դիլաքյանին իրավունքներ փոխանցելու, Գագիկ Սիրեկանի Դիլաքյանին, ապա Խաչիկ Գագիկի Դիլաքյանին իրավունքներ փոխանցելու մասով անվավերության հետևանքներին՝ Դատարանն արձանագրում է, որ նշված հետևանքներն ածանցվում են հիմնական պահանջից, ուստի հիմնական պահանջի՝ վարչական դատարանին ենթակա լինելու դեպքում, ածանցյալ պահանջները՝ համաձայն ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ ենթակա են այն դատարանի քննությանը, որին ենթակա է հիմնական պահանջը»*[2]:

**<u>Սույն որոշման հիմնավորումները և եզրահանգումը</u>.**

7. Սույն գործով բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. *հիմնավոր է արդյո՞ք ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0145/02/25 (ՎԴ/9158/05/25) գործն ըստ ՀՀ Կոտայքի մարզի դատախազության հայցի ընդդեմ ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավանի համայնքապետարանի՝ ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի կողմից 2007 թվականի նոյեմբերի 21-ին հաստատված «Հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին» թիվ 09/1*

[2] Տե՛ս դատական գործը, թերթեր 78-83:

*արձանագրության՝ Սիլվա Խաչիկի Դիլաբյանին իրավունքներ փրամադրելու, Գագիկ Սիրեկանի Դիլաբյանին, ապա Խաչիկ Գագիկի Դիլաբյանին իրավունքներ փրամադրելու մասով, առ ոչինչ լինելը ճանաչելու և որպես հետևանք՝ Կադաստրի կոմիտեում Սիլվա Խաչիկի Դիլաբյանի անվամբ 2007 թվականի դեկտեմբերի 25-ին փրված անշարժ գույքի իրավունքների պետական գրանցումը (սեփականության վկայականի համար՝ 2516316), Գագիկ Սիրեկանի Դիլաբյանի անվամբ 2011 թվականի ապրիլի 8-ին փրված անշարժ գույքի իրավունքների պետական գրանցումը (սեփականության վկայականի համար՝ 2809669), Խաչիկ Գագիկի Դիլաբյանի անվամբ 2017 թվականի մարտի 6-ի անշարժ գույքի իրավունքների պետական գրանցումը (սեփականության վկայականի համար՝ 06032017-07-0059) և Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի տեղակալի 2023 թվականի հոկտեմբերի 18-ի «Խաչիկ Դիլաբյանի կողմից ինքնակամ կառուցված շինություններն օրինական ճանաչելու մասին» թիվ 708-Ա որոշումն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին, ենթակա չէ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին:*

8. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ *«Մասնագիտացված դատարաններն են՝*

*1) վարչական դատարանը. (...).*

*3) հակակոռուպցիոն դատարանը»:*

Նույն օրենքի 24-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«1. Վարչական դատարանին են ենթակա Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված գործերը: (...)*

*3. Հակակոռուպցիոն դատարանին են ենթակա (...) դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը (...)»:*

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«(...) 2. Դատարանը յոթնօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում վարչական դատարանից վերահասցեագրված հայցադիմումը վարույթ ընդունելու*

*կամ գործը Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ գործի ենթակայությանը:*

*(...)*

*6. Սույն հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերով նախատեսված դեպքերում Վճռաբեկ դատարանի նախագահը և Վճռաբեկ դատարանի բոլոր պալատների նախագահները գործը Վճռաբեկ դատարանում ստանալու պահից տասնօրյա ժամկետում որոշում են գործի ենթակայությունը:*

*7. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված որոշումն ընդունելու համար Վճռաբեկ դատարանի նախագահը հրավիրում է նիստ՝ իր և Վճռաբեկ դատարանի բոլոր պալատների նախագահների մասնակցությամբ, որն իրավազոր է, եթե դրան մասնակցում են նիստին մասնակցելու իրավունք ունեցող բոլոր անձինք:*

*8. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված որոշումն ընդունվում է նիստին ներկա անձանց ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ: Քվեարկելիս ձեռնպահ մնալ չի թույլատրվում: Որոշմանը կողմ քվեարկած դատավորների կազմից և նրանց կողմից որոշված դատավորը կազմում է որոշման նախագիծը:*

*9. Սույն հոդվածով սահմանված կարգով որոշված դատարանը համարվում է իրավասու դատարան:*

*10. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված կարգով գործի ենթակայությունը սահմանելու մասին որոշում կայացվելու դեպքում չի կարող վերաքննիչ բողոք բերվել սույն օրենսգրքի 365-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 11-րդ կետի հիմքով այն պատճառաբանությամբ, որ գործը ենթակա չի եղել քննության քաղաքացիական դատավարության կարգով»:*

ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝*«Վարչական դատարան կարող են դիմել նաև պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինները կամ պաշտոնատար անձինք՝ ընդդեմ վարչական մարմնի, եթե համարում են, որ այդ մարմնի վարչական ակտով, գործողությամբ կամ անգործությամբ խախտվել կամ անմիջականորեն կարող են խախտվել պետության կամ համայնքի այն իրավունքները, որոնց պաշտպանության լիազորությունը դրված է իրենց վրա, եթե այդ վեճը ենթակա չէ լուծման վերադասության կարգով»:*

ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ *«Վարչական դատարանին ընդդատյա են հանրային իրավահարաբերություններից ծագող բոլոր գործերը, ներառյալ՝ վարչական մարմինների միջև այն վեճերը, որոնք ենթակա չեն լուծման վերադասության կարգով (…)»:*

8.1 Վճռաբեկ դատարանը, *ՀՀ գլխավոր դատախազությունն ընդդեմ ՀՀ Կոտայքի մարզպետարանի, Զարիկ Գարուշի Գևորգյանի, երրորդ անձ ՀՀ կադաստրի կոմիտե՝* գործով 2023 թվականի օգոստոսի 3-ի որոշմամբ անդրադառնալով մարզպետի որոշման հիման վրա պետական սեփականություն հանդիսացող հողերի օտարման աճուրդն անվավեր ճանաչելու պահանջի մասին վեճի՝ հանրային կամ մասնավոր իրավահարաբերություններից ծագելու հարցին, եզրահանգել է. *«(…) Վճռաբեկ դատարանը փաստում է, որ սակարկություններ անցկացնելու, դրանց արդյունքում պայմանագրեր կնքելու կամ դրանք անվավեր ճանաչելու և անվավերության հետևանքներ կիրառելու կարգը և հիմքերը սահմանվում և կարգավորվում են քաղաքացիական իրավական նորմերով, իսկ սակարկությունների մասնակիցներն իրավահարաբերության մեջ են մտնում մասնավոր կամքի ինքնավարությամբ, ինչն ինքնին բացառում է սակարկություններին մասնակցող անձանց վարչական կամ իշխանական և ընդհանրապես որևէ ենթակայության ներքո գտնվելու հանգամանքը:*

*(…)*

*Վերոգրյալից հետևում է, որ հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտի՝ իրավահարաբերության կողմ լինելը դեռևս չի նշանակում, որ իրավահարաբերությունը հանրային բնույթի է, քանի որ հանրային բնույթը՝ որպես իրավահարաբերության բնութագրիչ, ծավալային առումով ներառում է իրավահարաբերության թե՛ սուբյեկտային կազմը, թե՛ օբյեկտը, թե՛ բովանդակությունը և ի հայտ է գալիս միայն վերոնշյալ երեք տարրերի համակցությամբ: Վարչական մարմինը որոշակի իրավահարաբերության մեջ կարող է ներկայանալ ոչ միայն որպես հանրային իշխանական լիազորություններ կրող մարմին, այլ նաև որպես փոխյալ իրավահարաբերության մյուս մասնակիցներին հավասար սուբյեկտ (մասնավոր ինքնավարություն): Ի*

*տարբերություն հարկադիր էլեկտրոնային աճուրդն անվավեր ճանաչելու հայցապահանջի, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 463-465-րդ հոդվածների հիմքով անցկացվող սակարկություններում որպես սակարկությունների կազմակերպիչ կարող է հանդես գալ գույքի սեփականատերը, իրավունքների տիրապետողը, աշխատանքներ կամ ծառայություններ առաջարկողը, ինչպես նաև այն անձը, ով գործում է սեփականատիրոջ կամ իրավատիրոջ հետ կնքված գրավոր պայմանագրի հիման վրա և հանդես է գալիս նրանց կամ իր անունից*[3]*:*

9. Նախորդ կետում վկայակոչված իրավադրույթների վերլուծությունից հետևում է, որ օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանին է վերապահել դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերի քննությունը: Միևնույն ժամանակ օրենսդիրը սահմանել է վարչական դատարանի ընդդատության շրջանակը, որում ներառված են հանրային իրավահարաբերություններից բխող վեճերի վերաբերյալ գործերը, ներառյալ՝ վարչական մարմինների միջև այն վեճերը, որոնք ենթակա չեն լուծման վերադասության կարգով: Այդպիսի գործերի շարքին են դասվում ընդդեմ վարչական մարմնի պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կամ պաշտոնատար անձանց, տվյալ դեպքում՝ ՀՀ դատախազության կողմից ներկայացված այն գործերը, որոնցով վերջիններս համարում են, որ այդ մարմնի վարչական ակտով, գործողությամբ կամ անգործությամբ խախտվել կամ անմիջականորեն կարող են խախտվել պետության կամ համայնքի այն իրավունքները, որոնց պաշտպանության լիազորությունը դրված է իրենց վրա, իսկ դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով

[3] Տե՛ս ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ *ՀՀ գլխավոր դատախազությունն ընդդեմ ՀՀ Կոտայքի մարզպետարանի, Ջարիկ Գարուշի Գևորգյանի, երրորդ անձ ՀՀ կադաստրի կոմիտեի՝* գործով 2023 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ ԿԴ/3359/02/21 որոշումը:

հարուցված քաղաքացիական գործերը ենթակա են ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

Միաժամանակ, որևէ դատական գործի՝ վարչական կամ հակակոռուպցիոն դատարանում քննության ենթակա լինելու հարցը որոշվում է՝ հիմք ընդունելով այն իրավահարաբերության բնույթը (մասնավոր կամ հանրային), որից բխող վեճը հանձնվում է դատարանի քննությանը:

Ընդ որում, պետական կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող գույքի օտարման աճուրդի արդյունքներն ամփոփող արձանագրության իրավաչափության հարցի պարզումը բխում է մասնավոր իրավահարաբերություններից, քանի որ սակարկություններ անցկացնելու, դրանց արդյունքում պայմանագրեր կնքելու կամ դրանք անվավեր ճանաչելու և անվավերության հետևանքներ կիրառելու կարգը և հիմքերը սահմանվում և կարգավորվում են քաղաքացիական իրավական նորմերով, իսկ սակարկությունների մասնակիցներն իրավահարաբերության մեջ են մտնում մասնավոր կամքի ինքնավարությամբ, որպիսի պարագայում նշված իրավահարաբերություններում հանրային տարրի առկայությունը բացառվում է:

10. Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ.

- ՀՀ Կոտայքի մարզի դատախազությունը 2025 թվականի հունիսի 13-ին հայցադիմում է ներկայացրել ՀՀ վարչական դատարան ընդդեմ ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավանի համայնքապետարանի՝ ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի կողմից 2007 թվականի նոյեմբերի 21-ին հաստատված «Հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին» թիվ 09/1 արձանագրության՝ Սիլվա Խաչիկի Դիլաքյանին իրավունքներ տրամադրելու, Գագիկ Սիրեկանի Դիլաքյանին, ապա Խաչիկ Գագիկի Դիլաքյանին իրավունքներ տրամադրելու մասով, առ ոչինչ լինելը ճանաչելու և որպես հետևանք՝ Կադաստրի կոմիտեում Սիլվա Խաչիկի Դիլաքյանի անվամբ 2007 թվականի դեկտեմբերի 25-ին տրված անշարժ գույքի իրավունքների պետական գրանցումը (սեփականության վկայականի համար՝ 2516316), Գագիկ Սիրեկանի Դիլաքյանի անվամբ 2011 թվականի ապրիլի 8-ին տրված անշարժ գույքի իրավունքների պետական գրանցումը (սեփականության վկայականի համար՝ 2809669), Խաչիկ Գագիկի Դիլաքյանի անվամբ 2017 թվականի

մարտի 6-ի անշարժ գույքի իրավունքների պետական գրանցումը (սեփականության վկայականի համար՝ 06032017-07-0059) և Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի տեղակալի 2023 թվականի հոկտեմբերի 18-ի «Խաչիկ Դիլաքյանի կողմից ինքնակամ կառուցված շինություններն օրինական ճանաչելու մասին» թիվ 708-Ա որոշումն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին[4],

- հայցադիմումը ՀՀ վարչական դատարանի՝ 2025 թվականի հունիսի 20-ի որոշմամբ վերահասցեագրվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին՝ այն հիմքով, որ ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի կողմից 2007 թվականի նոյեմբերի 21-ին հաստատված «Հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին» թիվ 09/1 արձանագրությունն առ ոչինչ ճանաչելու պահանջը, բխում է մասնավոր իրավահարաբերություններից, քանի որ սակարկություններ անցկացնելու, դրանց արդյունքում պայմանագրեր կնքելու կամ դրանք անվավեր ճանաչելու և անվավերության հետևանքներ կիրառելու կարգը և հիմքերը սահմանվում և կարգավորվում են քաղաքացիական իրավական նորմերով, իսկ սակարկությունների մասնակիցներն իրավահարաբերության մեջ են մտնում մասնավոր կամքի ինքնավարությամբ, որպիսի պարագայում նշված իրավահարաբերություններում հանրային տարրի առկայությունը բացառվում է[5],

- ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանը 2025 թվականի հուլիսի 8-ի որոշմամբ գտել է, որ ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարը, հանդես գալով որպես վարչական մարմին, 2007 թվականի նոյեմբերի 21-ին հաստատել է վարչական ակտ, այն է՝ հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին թիվ 09/1 արձանագրությունը, այն ընդունվել է հանրային իրավունքի բնագավառում, ՀՀ Կոտայքի մարզի դատախազության կողմից դատարան դիմելու և արձանագրությունն առ ոչինչ ճանաչելու պահանջից ծագող իրավահարաբերությունները կրում են հանրային բնույթ, ուղղված են հանրային շահի սպասարկմանը, որի կապակցությամբ կողմերի միջև ծագած վեճը ՀՀ

[4] Տե՛ս սույն որոշման 1-ին կետը:
[5] Տե՛ս սույն որոշման 5-րդ կետը:

վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով ենթակա է ՀՀ վարչական դատարանին[6]:

11. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 8-9-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ հարկ է նշել, որ սույն գործով ներկայացված հիմնական պահանջն առնչվում է ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի կողմից 2007 թվականի նոյեմբերի 21-ին հաստատված «Հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին» թիվ 09/1 արձանագրության՝ Սիլվա Խաչիկի Դիլաքյանին իրավունքներ տրամադրելու, Գագիկ Սիրեկանի Դիլաքյանին, ապա Խաչիկ Գագիկի Դիլաքյանին իրավունքներ տրամադրելու մասով, առ ոչինչ լինելը ճանաչելուն, որպիսի պահանջը հայցվորը հիմնավորում է այն փաստարկներով, որ նշված արձանագրությամբ օտարվել է ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով նախատեսված հողամաս, աճուրդով հողամասն օտարելու մասին հայտարարությանը ներկայացվող պահանջներն ամբողջությամբ պահպանված չեն, իսկ արձանագրության մեջ առկա ստորագրությունները մասամբ կեղծ են:

Հարկ է նշել, որ չնայած նրան, որ հայցի առարկան ձևական առումով համապատասխանում է ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված ճանաչման հայցատեսակին, սակայն նշված հայցատեսակով հայցի առարկան ՀՀ վարչական դատարանի քննության առարկա կարող է դառնալ միայն այն դեպքում, երբ կողմերի միջև առաջացած վեճը ծագած լինի հանրային իրավահարաբերություններից, քանի որ ՀՀ վարչական դատարանին ենթակա են միայն հանրային իրավահարաբերություններից ծագող գործերը: Ուստի, անկախ հայցվորի կողմից ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված հայցատեսակներից որևէ մեկին համապատասխան ձևակերպված պահանջի ներկայացումից, վեճը չի կարող ՀՀ վարչական դատարանի քննության առարկա դառնալ, եթե այն չբխի հանրային իրավահարաբերություններից:

---

[6] Տե՛ս սույն որոշման 6-րդ կետը:

Մինչդեռ, հիմք ընդունելով ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2023 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ ԿԴ/3359/02/21 գործով արտահայտած իրավական դիրքորոշումը, ըստ որի՝ պետական սեփականություն հանդիսացող հողերի օտարման աճուրդի շուրջ ծագած իրավահարաբերությունները կրում են մասնավոր բնույթ, ըստ այդմ՝ այդ գործընթացի արդյունքների ամփոփման իրավահարաբերությունները նույնպես մասնավոր բնույթի են, հետևաբար սույն գործով ծագած իրավական վեճը՝ աճուրդի արդյունքների ամփոփման արձանագրության առ ոչինչ լինելը ճանաչելու մասին, նույնպես կրում է մասնավոր բնույթ:

Միաժամանակ, հաշվի առնելով, որ դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը ենթակա են ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը, իսկ սույն գործով ներկայացված վեճը չի բխում հանրային իրավահարաբերություններից, ուստի սույն գործը ենթակա է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

12. Վերոգրյալից հետևում է, որ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0145/02/25 (ՎԴ/9158/05/25) գործն ըստ ՀՀ Կոտայքի մարզի դատախազության հայցի ընդդեմ ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավանի համայնքապետարանի՝ ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի կողմից 2007 թվականի նոյեմբերի 21-ին հաստատված «Հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին» թիվ 09/1 արձանագրության՝ Սիլվա Խաչիկի Դիլաքյանին իրավունքներ տրամադրելու, Գագիկ Սիրեկանի Դիլաքյանին, ապա Խաչիկ Գագիկի Դիլաքյանին իրավունքներ տրամադրելու մասով, առ ոչինչ լինելը ճանաչելու և որպես հետևանք՝ Կադաստրի կոմիտեում Սիլվա Խաչիկի Դիլաքյանի անվամբ 2007 թվականի դեկտեմբերի 25-ին տրված անշարժ գույքի իրավունքների պետական գրանցումը (սեփականության վկայականի համար՝ 2516316), Գագիկ Սիրեկանի Դիլաքյանի անվամբ 2011 թվականի ապրիլի 8-ին տրված անշարժ գույքի իրավունքների պետական գրանցումը (սեփականության վկայականի համար՝ 2809669), Խաչիկ Գագիկի Դիլաքյանի անվամբ 2017 թվականի մարտի 6-ի անշարժ գույքի իրավունքների պետական գրանցումը (սեփականության

վկայականի համար՝ 06032017-07-0059) և Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի տեղակալի 2023 թվականի հոկտեմբերի 18-ի «Խաչիկ Դիլաքյանի կողմից ինքնակամ կառուցված շինություններն օրինական ճանաչելու մասին» թիվ 708-Ա որոշումն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին, ենթակա չէ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին, հիմնավոր չէ:

Ուստի, ՀՀ Կոտայքի մարզի դատախազության հայցադիմումի հիման վրա հարուցված թիվ ՀԿԴ/0145/02/25 (ՎԴ/9158/05/25) գործը ենթակա է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոշարադրյալը և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածով՝

## Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի Ն Ք

թիվ ՀԿԴ/0145/02/25 (ՎԴ/9158/05/25) գործն ըստ ՀՀ Կոտայքի մարզի դատախազության հայցի ընդդեմ ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավանի համայնքապետարանի՝ ՀՀ Կոտայքի մարզի Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի կողմից 2007 թվականի նոյեմբերի 21-ին հաստատված «Հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին» թիվ 09/1 արձանագրության՝ Սիլվա Խաչիկի Դիլաքյանին իրավունքներ տրամադրելու, Գագիկ Սիրեկանի Դիլաքյանին, ապա Խաչիկ Գագիկի Դիլաքյանին իրավունքներ տրամադրելու մասով, առ ոչինչ լինելը ճանաչելու և որպես հետևանք՝ Կադաստրի կոմիտեում Սիլվա Խաչիկի Դիլաքյանի անվամբ 2007 թվականի դեկտեմբերի 25-ին տրված անշարժ գույքի իրավունքների պետական գրանցումը (սեփականության վկայականի համար՝ 2516316), Գագիկ Սիրեկանի Դիլաքյանի անվամբ 2011 թվականի ապրիլի 8-ին տրված անշարժ գույքի իրավունքների պետական գրանցումը (սեփականության վկայականի համար՝ 2809669), Խաչիկ Գագիկի Դիլաքյանի անվամբ 2017 թվականի մարտի 6-ի անշարժ գույքի իրավունքների պետական գրանցումը (սեփականության վկայականի համար՝ 06032017-07-0059) և Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի տեղակալի 2023 թվականի հոկտեմբերի 18-ի «Խաչիկ Դիլաքյանի կողմից ինքնակամ կառուցված

շինություններն օրինական ճանաչելու մասին» թիվ 708-Ա որոշումն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին, ենթակա է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին:

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՓՈԽԱՐԻՆՈՂ, ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՔՐԵԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՀԱՄԼԵՏ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՀՈՎՍԵՓ ԲԵԴԵՎՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՐԹՈՒՐ ԴԱՎԹՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԳՈՌ ՀԱԿՈԲՅԱՆ